

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ
Юридичний факультет
Кафедра кримінального, кримінально-виконавчого права та
кримінології

Затверджую
Перший проректор
Академії з навчальної роботи
кандидат юридичних наук, доцент,
полковник внутрішньої служби
Олійник О. І.
«_____» _____ 2017 р.

МЕТОДИКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ
КРИМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Навчальний контент
навчальної дисципліни
підготовки *доктора філософії*

галузь знань – 081 «Право»
спеціальності – 081 – «Право»

Чернігів - 2017

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: *кафедрою кримінального, кримінально-виконавчого права та кримінології Академії Державної пенітенціарної служби*

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Денисов С.Ф., доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри кримінального, кримінально-виконавчого права та кримінології Академії Державної пенітенціарної служби;

Затверджено Вченою радою Академії Державної пенітенціарної служби

Протокол від «...» лютого 2017 р. №

Методика та методологія проведення кримінологічних досліджень // Навчальний контент навчальної дисципліни / С.Ф. Денисов. – Чернігів : Академія Державної пенітенціарної служби, 2017. – 24 с.

1. Розширений план лекцій

Змістовний модуль 1.

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ МЕТОДОЛОГІЇ КРИМІНОЛОГІЇ

Тема 1. Загальне поняття наукового методу, методики та методології наукових досліджень

- 1.Поняття наукового методу.
- 2.Наука як діяльність людини з вироблення, систематизації та перевірки знань.
- 3.Методика та методологія наукових досліджень. Метод як сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності.
- 4.Емпіричний та теоретичний рівень наукового дослідження.

Тема 2. Загальнонаукові методи, що використовуються у кримінологічних дослідженнях

- 1.Поняття діалектичного методу та його об'єктивна основа.
- 2.Абстрагування та аналіз.
- 3.Індукція.
- 4.Дедукція.
- 5.Моделювання.
- 6.Поняття аксіоматичного методу.

Тема 3. Процедура, стадії та програма кримінологічного дослідження

- 1.Процедура кримінологічного дослідження як послідовність дій дослідника.
- 2.Стадії (етапи) кримінологічного дослідження.
- 3.Програма кримінологічного дослідження.
- 4.Форма та зміст програми, її розділи. Мета та завдання дослідження.

Тема 4. Методика кримінологічного дослідження

- 1.Поняття методики дослідження як системи правил використання.
- 2.Поняття методики кримінологічних досліджень.
- 3.Комплексність методики кримінологічних досліджень.

4.Поєднання соціологічних та правових методів.

МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ТА КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Тема 5. Соціологічні методи кримінологічного дослідження.

- 1.Поняття та зміст анкетного методу.
- 2.Конкретно-соціологічні методи застосовуються анкетного методу.
- 3.Опитування та його види. Анкетування як вид опитування.
- 4.Переваги та недоліки анкетного методу.
- 5.Види анкет.
- 6.Інтерв'ю.
- 7.Метод аналізу документів.

Тема 6. Поняття, значення, види та методи кримінологічного прогнозування

- 1.Прогностика.
- 2.Поява кримінологічного прогнозування.
- 3.Кримінологічне прогнозування як наукове передбачення основних змін.
- 4.Види та мета кримінологічного прогнозування.
- 5.Криміналізація.

Тема 7. Сутність, предмет, методи, правове регулювання та проведення кримінологічної експертизи

- 1.Загальне поняття експертизи.
- 2.Поняття, методологія та методика кримінологічної експертизи.
- 3.Правове регулювання кримінологічної експертизи.
- 4.Організація запровадження та проведення кримінологічної експертизи проектів нормативно-правових актів.

2. Плани практичних (семінарських) занять

Змістовний модуль 1.

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ МЕТОДОЛОГІЇ КРИМІНОЛОГІЇ

Тема 1. Загальне поняття наукового методу, методики та методології наукових досліджень

Питання до теми:

1. Сутність та цільове призначення наукової діяльності людини.
2. Поняття наукового методу.
3. Поняття наукової методології (методології науки).
4. Методи емпіричного дослідження.
5. Методи теоретичного дослідження.
6. Методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження.

Тема 2. Загальнонаукові методи, що використовуються у кримінологічних дослідженнях

Питання до теми:

1. Поділ наукових методів на загальнонаукові та методи окремих наук.
2. Діалектика. Діалектичний підхід (метод) як фундаментальний метод пізнання дійсності.
3. Метод абстрагування.
4. Методи аналізу та синтезу.
5. Методи індукції та дедукції.
6. Метод моделювання.
7. Метод сходження від абстрактного до конкретного.
8. Метод ідеалізації.
9. Метод формалізації.
10. Аксиоматичний метод.

Тема 3. Процедура, стадії та програма кримінологічного дослідження

Питання до теми:

1. Процедура кримінологічного дослідження.
2. Значення дотримання процедури кримінологічного дослідження.

3. Загальна характеристика стадій (етапів) кримінологічного дослідження.
4. Характеристика підготовчого етапу.
5. Розробка програми (проекту) дослідження.
6. Визначення емпіричних об'єктів дослідження.
7. Розробка методики дослідження, пілотажне дослідження та доопрацювання методик.
8. Збирання первинної інформації.
9. Кількісна і логічна обробка зібраних даних.
10. Інтерпретація результатів дослідження, формулювання висновків.
11. Форма та зміст програми дослідження.

Тема 4. Методика кримінологічного дослідження

Питання до теми:

1. Застосування обґрунтованих наукових методів.
2. Поняття методики кримінологічного дослідження.
3. Комплексний характер методики кримінологічного дослідження.
4. Вплив міждисциплінарного характеру кримінології на обрання методичного інструментарію.
5. Основні методи кримінологічного дослідження та їх класифікація.
6. Математичні та статистичні методи дослідження.
7. Соціологічні методи дослідження.
8. Соціально-психологічні методи дослідження.
9. Психологічні методи дослідження.
10. Методи інших наук, що застосовуються у кримінологічних дослідженнях.

МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ТА КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Тема 5. Соціологічні методи кримінологічного дослідження.

Питання до теми:

1. Питання до теми:
2. Група соціологічних методів дослідження.
3. Опитування та його різновиди.
4. Метод анкетування.
5. Види анкетування.

6. Переваги та недоліки анкетування.
7. Вимоги, що висуваються до формулювання питань та до їх розташування.
8. Види питань, що ставляться в анкеті.
9. Організація проведення анкетного опитування.
10. Процедура узагальнення анкет.
11. Оцінка результатів анкетного опитування.
12. Метод інтерв'ювання.
13. Види інтерв'ю.
14. Переваги та недоліки інтерв'ювання порівняно з іншими видами опитування.
15. Метод експертних оцінок.
16. Метод спостереження, його сутність, переваги та недоліки.
17. Види спостереження.
18. Метод аналізу документів (документальний метод).
19. Розроблення анкети для аналізу документів, що містять кримінологічну інформацію.

Тема 6. Поняття, значення, види та методи кримінологічного прогнозування

Питання до теми:

1. Прогнози та прогностичні методи у науці.
2. Кримінологічне прогнозування.
3. Види кримінологічного прогнозування.
4. Метод екстраполяції.
5. Метод експертних оцінок.
6. Метод моделювання.
7. Прогнозування появи нових суспільно небезпечних явищ, що вимагають своєчасної криміналізації.

Тема 7. Сутність, предмет, методи, правове регулювання та проведення кримінологічної експертизи

Питання до теми:

1. Загальне поняття експертизи. Експертна оцінка. Науково обґрунтована методика експертизи.
2. Мета кримінологічної експертизи проектів нормативно-правових актів.

3. Загальне поняття кримінологічної експертизи.
4. Методологія та методика кримінологічної експертизи.
5. Проблеми забезпечення експертів системною кримінологічною інформацією.
6. Правове регулювання кримінологічної експертизи проектів нормативно-правових актів. Рівні правового регулювання.
7. Сутність кримінологічної експертизи, її основні завдання.
8. Види кримінологічної експертизи.
9. Фахові вимоги до експертів.
10. Експертно-кримінологічна установа.

2. Завдання для самостійної роботи

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Загальне поняття наукового методу, методики та методології наукових досліджень

(при підготовці до семінарського(практичного) заняття необхідно самостійно опрацювати наступні питання)

1. Методи теоретичного дослідження.
2. Методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження.

Тема 2. Загальнонаукові методи, що використовуються у кримінологічних дослідженнях

(при підготовці до семінарського(практичного) заняття необхідно самостійно опрацювати наступні питання)

1. Метод ідеалізації.
2. Метод формалізації.
3. Аксиоматичний метод.

Тема 3. Процедура, стадії та програма кримінологічного дослідження

(при підготовці до семінарського(практичного) заняття необхідно самостійно опрацювати наступні питання)

1. Збирання первинної інформації.
2. Кількісна і логічна обробка зібраних даних.

3. Інтерпретація результатів дослідження, формулювання висновків.
4. Форма та зміст програми дослідження.

Тема 4. Методика кримінологічного дослідження

(при підготовці до семінарського(практичного) заняття необхідно самостійно опрацювати наступні питання)

1. Соціологічні методи дослідження.
2. Соціально-психологічні методи дослідження.
3. Психологічні методи дослідження.
4. Методи інших наук, що застосовуються у кримінологічних дослідженнях.

МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ТА КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Тема 5. Соціологічні методи кримінологічного дослідження.

(при підготовці до семінарського(практичного) заняття необхідно самостійно опрацювати наступні питання)

1. Метод експертних оцінок.
2. Метод спостереження, його сутність, переваги та недоліки.
3. Види спостереження.
4. Метод аналізу документів (документальний метод).
5. Розроблення анкети для аналізу документів, що містять кримінологічну інформацію.

Тема 6. Поняття, значення, види та методи кримінологічного прогнозування

(при підготовці до семінарського(практичного) заняття необхідно самостійно опрацювати наступні питання)

1. Метод моделювання.
2. Прогнозування появи нових суспільно небезпечних явищ, що вимагають своєчасної криміналізації.

Тема 7. Сутність, предмет, методи, правове регулювання та проведення кримінологічної експертизи

(при підготовці до семінарського(практичного) заняття необхідно самостійно опрацювати наступні питання)

1. Види кримінологічної експертизи.
2. Фахові вимоги до експертів.
3. Експертно-кримінологічна установа.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ КРИМІНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

1. Сутність та цільове призначення наукової діяльності людини.
2. Поняття наукового методу.
3. Поняття наукової методології (методології науки).
4. Методи емпіричного дослідження.
5. Методи теоретичного дослідження.
6. Методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження.
7. Поділ наукових методів на загальнонаукові та методи окремих наук.
8. Діалектика. Діалектичний підхід (метод) як фундаментальний метод пізнання дійсності.
9. Метод абстрагування.
10. Методи аналізу та синтезу.
11. Методи індукції та дедукції.
12. Метод моделювання.
13. Метод сходження від абстрактного до конкретного.
14. Метод ідеалізації.
15. Метод формалізації.
16. Аксиоматичний метод.
17. Процедура кримінологічного дослідження.
18. Значення дотримання процедури кримінологічного дослідження.
19. Загальна характеристика стадій (етапів) кримінологічного дослідження.
20. Характеристика підготовчого етапу.
21. Розробка програми (проекту) дослідження.
22. Визначення емпіричних об'єктів дослідження.
23. Розробка методики дослідження, пілотажне дослідження та доопрацювання методик.

24. Збирання первинної інформації.
25. Кількісна і логічна обробка зібраних даних.
26. Інтерпретація результатів дослідження, формулювання висновків.
27. Форма та зміст програми дослідження.
28. Застосування обґрунтованих наукових методів.
29. Поняття методики кримінологічного дослідження.
30. Комплексний характер методики кримінологічного дослідження.
31. Вплив міждисциплінарного характеру кримінології на обрання методичного інструментарію.
32. Основні методи кримінологічного дослідження та їх класифікація.
33. Математичні та статистичні методи дослідження.
34. Соціологічні методи дослідження.
35. Соціально-психологічні методи дослідження.
36. Психологічні методи дослідження.
37. Методи інших наук, що застосовуються у кримінологічних дослідженнях.
38. Група соціологічних методів дослідження.
39. Опитування та його різновиди.
40. Метод анкетування.
41. Види анкетування.
42. Переваги та недоліки анкетування.
43. Вимоги, що висуваються до формулювання питань та до їх розташування.
44. Види питань, що ставляться в анкеті.
45. Організація проведення анкетного опитування.
46. Процедура узагальнення анкет.
47. Оцінка результатів анкетного опитування.
48. Метод інтерв'ювання.
49. Види інтерв'ю.
50. Переваги та недоліки інтерв'ювання порівняно з іншими видами опитування.
51. Метод експертних оцінок.
52. Метод спостереження, його сутність, переваги та недоліки.
53. Види спостереження.
54. Метод аналізу документів (документальний метод).
55. Розроблення анкети для аналізу документів, що містять кримінологічну інформацію.
56. Прогнози та прогностичні методи у науці.

57. Кримінологічне прогнозування.
58. Види кримінологічного прогнозування.
59. Метод екстраполяції.
60. Метод експертних оцінок.
61. Метод моделювання.
62. Прогнозування появи нових суспільно небезпечних явищ, що вимагають своєчасної криміналізації.
63. Загальне поняття експертизи. Експертна оцінка. Науково обґрунтована методика експертизи.
64. Мета кримінологічної експертизи проектів нормативно-правових актів.
65. Загальне поняття кримінологічної експертизи.
66. Методологія та методика кримінологічної експертизи.
67. Проблеми забезпечення експертів системною кримінологічною інформацією.
68. Правове регулювання кримінологічної експертизи проектів нормативно-правових актів. Рівні правового регулювання.
69. Сутність кримінологічної експертизи, її основні завдання.
70. Види кримінологічної експертизи.
71. Фахові вимоги до експертів.
72. Експертно-кримінологічна установа.